

Charakterystyka postaci

Uwaga!

Bardzo ważnym elementem pracy nad charakterystyką jest wcześniejsze zebranie jak największej ilości informacji o prezentowanej postaci. Informacje te muszą być posegregowane w odpowiednie grupy (osobno cechy charakteru, psychiki, zachowania itd.) i poddane selekcji – należy oddzielić to, co najważniejsze, od tego, co dla prezentacji postaci jest mniej ważne. Po tych czynnościach można przystąpić do sporządzania charakterystyki.

Rodzaje charakterystyki (informacje dodatkowe:

Ze względu na to, kogo charakteryzujemy, wyróżniamy charakterystyki:

- indywidualną (prezentacja jednej postaci);
- zbiorową (prezentacja grupy ludzi, środowiska społecznego);
- porównawczą (zestawienie przynajmniej dwóch postaci w celu ukazania różnic i podobieństw.

Ponadto stosujemy podział na:

- charakterystyka statyczna – dotyczy postaci, której cechy charakteru, poglądy pozostają niezmiennie,
- charakterystyka dynamiczna opisuje postać, która pod wpływem określonych zdarzeń i okoliczności życiowych przeżyła zmianę wewnętrzną

Charakterystyka może być również:

- **bezpośrednia** – piszemy wprost o wyglądzie i cechach charakteru

Robinson łatwo nawiązywał kontakty z innymi ludźmi. Był śmiały, uczciwy, trochę łatwowerny. Przeciwstawił się woli rodziców, którzy nie chcieli, aby zginął tak, jak jego bracia. Wybrał morze, dzięki czemu przeżył najbardziej niesamowitą przygodę – życie na bezludnej wyspie. Było to jednak możliwe tylko dlatego, że posiadał wiele bardzo wartościowych cech, a przede wszystkim potrafił zachować pogodę ducha i nigdy nie tracił nadziei.

- **pośrednia** – ukazujemy postać poprzez zaprezentowanie jej otoczenia (pokoju, w którym mieszka, miejsca pracy), sposobu zachowania wobec innych, języka (np. gwara podhalańska), np.

Na jego biurku zawsze leżały jakieś kartki porzucone w nieładzie, a także ołówki, długopisy, kolorowe flamastry. Na półce nad biurkiem książki rozmaitej grubości piętrzyły się niedbale ułożonymi stosami, jakby co chwilę ktoś sięgał to po jedną, to po drugą, a później szybko odkładał, nie zwracając już większej uwagi, gdzie ja umieszcza.

Pisząc charakterystykę:

Wstęp:

1. pamiętaj, by na początku (wstęp) zaprezentować postać, zaczynając na przykład od słów: Jednym z bohaterów książki X jest; W książce Y ukazane jest środowisko uczniowskie XX wieku;
2. Uzasadnij wybór danej postaci (dlaczego akurat tę postać chcesz opisać – jej życie było barwne, oryginalne, imponuje Ci jej mądrość, jest dla Ciebie autorytetem...). Nigdy nie pisz, że nauczyciel Ci kazał, chociaż jest to najczęstszy powód pisania charakterystyk.

Rozwinięcie:

3. zbierz wszystkie możliwe informacje o postaci, dokonaj ich uporządkowania i wybierz te najistotniejsze dla scharakteryzowania postaci;
4. sporządź plan charakterystyki uwzględniający:
 - a. wygląd zewnętrzny postaci,
 - b. temperament (pogodny, gwałtowny, miły, kłótniwy),
 - c. cechy charakteru (silny, słaby, odważny, tchórzliwy, szlachetny, podstępny, pracowity),
 - d. psychikę (marzyciel, zagubiony, pewny siebie, zamknięty w sobie, otwarty, ciekawy świata),
 - e. cechy intelektualne (zainteresowania, zdolności, umiejętności, wiedza),
 - f. postawę moralną lub światopogląd (przekonania),
 - g. przykłady zachowań lub sytuacji obrazujących cechy postaci,

Zakończenie:

5. Dokonaj własnej oceny bohatera
6. Dokonaj podsumowania ogólnego, ukazując ogólne wartości reprezentowane przez postać (co nam daje poznanie losów bohatera – może być dla nas przykładem, przestrogą).

Uwaga!

- stasuj słownictwo oceniające, charakteryzujące, a także porównania i związki frazeologiczne;
- przedstawianie cechy postaci staraj się uzasadnić odpowiednimi przykładami zachowań, sytuacji z jej udziałem (napisz zabił lwa – nie opowiadaj całej historii, mimo przeciwności zdobył lekarstwo.),
- unikaj schematów kompozycji charakterystyki; poszczególne cechy, elementy osobowości muszą być prezentowane w kolejności uzależnionej od osobowości, tego, co jest w niej najbardziej wyraziste (jeśli Staś – *W pustyni i puszcy* – jest przystojny, to dla oceny jego postaci nie ma to znaczenia, stąd wystarczy tylko o tym wspomnieć, a nawet można pominąć. Cechę tę podkreślamy jeśli charakteryzujemy postać typu Kopciuszek – gdzie piękno dziewczyny miało istotne znaczenie)

Słownictwo

- a. sylwetka (*wysmukła, szczupła, zgrabna, tęga, wysportowana*),
- b. twarz (*okrągła, podłużna, rumiana*),
- c. włosy (*krótkie, długie, jasne, ciemne, kręcone, proste*),
- d. oczy (*piwne, bystre*), usta (*blade, małe, mięsiste*) nos (*zadarty, wąski*),
- e. ubiór (*codzienny, sportowy, elegancki, niechlujny*),
- f. inne cechy szczególne (*piegi, zarost*).
- g. sposób poruszania (*z gracją, sztywno, kołysząc się, garbiąc się ze spuszczoną głową, energicznie*),
- h. sposób mówienia (*szybko, z entuzjazmem, podniesionym głosem, z nieśmiałością, cicho, niewyraźnie*),
- i. *niewielkiego wzrostu, drobnej budowy, szeroki w ramionach, zgrabny, masykularny, rumiany, o rudawych włosach, z zadartym nosem, błękitnooki, nieuczestany, w wydatnych ustach, z ciemną oprawką oczu, blady, o ciemnej*

karnacji, piegowaty, w okularach, zawsze uśmiechnięty, zabawnie marszczący brwi.

<p>Staś Tarkowski to główny bohater znanej powieści Henryka Sienkiewicza pt. „W pustyni i puszczy”. Jego przygody, charakter oraz umiejętności są imponujące, budzą ciekawość i zazdrość. Niemal każdy z chłopców chciałby by być podobnym do tego książkowego bohatera.</p>	<p>Przedstawienie postaci. Dlaczego tę postać opisuję?</p>
<p>Chłopiec urodził się i wychował w Afryce, mieszkał w Port- Saidzie, ale dzięki ojcu zawsze czuł się Polakiem. To właśnie ojciec, w przeszłości uczestnik powstania styczniowego, a obecnie inżynier pracujący przy budowie Kanału Sueskiego, wpajał synowi miłość do kraju przodków. Dla Stasia był on zawsze wzorem patrioty i prawdziwego mężczyzny. Matka chłopca pochodziła z Francji i zmarła przy jego narodzinach.</p>	<p>Przedstawienie postaci.</p>
<p>Stasia poznajemy w książce jako czternastoletniego chłopca o jasnych włosach i niebieskich oczach. Bohater powieści był dobrze zbudowany, wyższy niż rówieśnicy, silny i wysportowany.</p>	<p>Wygląd zewnętrzny.</p>
<p>Doskonale pływał, świetnie jeździł konno i celnie strzelał. Znał język angielski, francuski, częściowo arabski i oczywiście język polski. Zawsze był zainteresowany tym, co działo się dookoła, również sytuacją polityczną ówczesnej Afryki. Wykazywał również znajomość geografii, przyrody i kultury. Uczył się pilnie i osiągał dobre wyniki w nauce. Każdą wolną chwilę spędzał nad Nilem lub nad wodami Kanału Sueskiego.</p>	<p>Umiejętności i zainteresowania.</p>
<p>Staś był nie tylko zdolny i energiczny, ale odznaczał się wyjątkową dzielnością. Swą odwagę udowodnił wielokrotnie. Miał przy tym skłonności do zbytnej pewności siebie i lubił się chwalić. Często podkreślał, że jest już prawie dorosłym mężczyzną. I rzeczywiście, Chłopiec w sytuacjach trudnych potrafił zdobyć się na czyny bohaterskie, pełne ryzyka i poświęcenia. Potrafił stanąć oko w oko z lwem, a nawet zabić swoich prześladowców. Zawsze starał się przezwyciężyć trudności, jakie wraz z Nel spotykał w czasie wędrówki.</p>	<p>Przedstawienie cech charakteru i psychicznych</p>
<p>W wielu sytuacjach Staś wykazał się dużą zaradnością i pomysłowością. Już na początku porwania chciał zostawić ślady – wyrzucił rękawiczki,</p>	<p>Przykłady zachowań</p>

<p>wiedząc, że ojcowie będą ich szukać. Później kilkakrotnie próbował uciec z Nel, a w czasie drogi przez sawannę doskonale radził sobie z różnymi niebezpieczeństwami i problemami.</p>	<p>potwierdzające cechy charakteru.</p>
<p>Jeszcze jedną cechą charakteru chłopca była czułość i opiekuńczość, jaką wykazywał wobec Nel. Był gotowy poświęcić dla niej wszystko. W czasie drogi przez pustynię nie dopuścił, aby ją uderzono. a później zawsze dbał, by dziewczynka nie była głodna i spragniona. Wielkim dramatem i wyzwaniem, któremu sprostał, była choroba jego towarzyszk.</p>	<p>Cecha charakteru. Przykład wydarzeń potwierdzający cechę charakteru.</p>
<p>Bohater powieści Henryka Sienkiewicza bardzo mi imponował męstwem i zaradnością w trudnych sytuacjach. Podobało mi się również to, że był dobry dla słabszych i opiekuńczy w stosunku do swojej towarzyszk. Jednak jest to przede wszystkim postać z książki przedstawiającej wydarzenia sprzed lat. Dziś świat wygląda inaczej i życie chłopców też jest inne. Mimo tego trzeba przyznać, że czytając powieść „W pustyni i puszcy”, wciąż możemy się od Stasia wiele dobrego nauczyć.</p>	<p>Własna ocena postaci. Ogólny wniosek wynikający z analizy postaci Wniosek końcowy</p>